

मोहाफुलांच्या माध्यमातून आदिवासी बांधवांचे सशक्तीकरण करण्यासाठी नेमलेल्या खारगे समितीच्या अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने, मोहाफुलांवर सद्यःस्थितीत महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम, १९४९ या कायद्यात असलेले निर्बंध शिथिल करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग

शासन निर्णय क्र. एमएफएल०२२१/प्र.क्र.२५/राउशु-२

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक :- ०४.०५.२०२१

संदर्भ : १) मुंबई मोहाफुले नियम, १९५०

२) शासन परिपत्रक क्र. १०७७/२९पीआर दि. २९.१०.१९७७

३) शासन अधिसूचना, गृह विभाग क्र.बीपीए-०७१६/प्र.क्र.१५०/राउशु-२, दि.१०.०४.२०१८

४) शासन अधिसूचना, गृह विभाग क्र.एमएफएल-०२२१/प्र.क्र.२५/राउशु-२,

दि. ०३.०५.२०२१

प्रस्तावना :-

मोहाफुलांच्या माध्यमातून आदिवासी बांधवांचे सशक्तीकरण करण्यासाठी नेमलेल्या खारगे समितीने आपल्या अहवालात मोहाफुलांवर सद्यःस्थितीत महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम, १९४९ या कायद्यात असलेले निर्बंध कमी करण्याबाबत शिफारशी केलेल्या आहेत. सदर शिफारशीच्या अनुषंगाने मोहाफुलांवर सद्यःस्थितीत असलेले निर्बंध कमी करण्याच्या अनुषंगाने नियमात बदल करण्याबाबत संदर्भ ३ व ४ येथील अधिसूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. खारगे समितीच्या शिफारशीनुसार उक्त अधिसूचनेन्वये केलेली कार्यवाही व अनुषंगिक इतर बाबींच्या संदर्भात शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

१) राज्यांतर्गत मोहाफुलांची खरेदी, गोळा करणे व वाहतुक यावरील निर्बंध उठविण्यात येत आहेत. मोहाफुले जमा करण्याचा नमुना एमएफ-३ परवाना, मोहाफुले खरेदी करण्याचा नमुना एमएफ-४ परवाना व मोहाफुले वाहतुकीचा नमुना एमएफ-५ परवाना बाबतच्या संदर्भ १ मधील तरतुदी रद्द करण्यात येत आहेत.

२) मोहाफुलांच्या परराज्यातून होणाऱ्या आयातीवर असलेले निर्बंध कायम ठेवण्यात येत आहेत.

- ३) मोहाफुलांच्या परराज्यातील निर्यातीचे धोरण खुले राहिल. तथापि, त्यासाठी निर्यात परवाना मंजूर करून घेणे आवश्यक राहिल. त्यामुळे नमुना एमएफ-७ मधील परवाना तसाच कायम ठेवण्यात येत आहे.
- ४) मोहाफुले साठवणूक, विक्री व व्यापार करण्याकरिता एमएफ-२ अनुज्ञप्ती नवीन मंजूर करण्यावर संदर्भ २ अन्वये शासनाने निर्बंध घातले आहेत. खाजगी व्यक्तीबाबत सदरचे निर्बंध कायम ठेवण्यात येत आहेत. तथापि, खाजगी व्यक्तींच्या नावे मंजूर असलेल्या नमुना एमएफ-२ अनुज्ञप्तींचा वार्षिक कोटा सिमित करण्यात येत आहे. या अनुज्ञप्तींच्या कोटयाची कमाल मर्यादा ही वार्षिक ५०० क्विंटल ठेवण्यात येत आहे. ज्या अनुज्ञप्तींचा कोटा सध्या वार्षिक ५०० क्विंटल पेक्षा जास्त आहे त्यांचा कोटा या मर्यादेपर्यंत कमी करण्यात यावा व ज्यांचा वार्षिक कोटा ५०० क्विंटल पेक्षा कमी आहे त्यांचा आहे तेवढाच कोटा ठेऊन त्यांच्या कोटयात यापुढे वाढ न करण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यात येत आहे.
- ५) खारगे समितीच्या अहवालाच्या दृष्टीने आदिवासी विकास विभागाने मोहाफुले वापराकरिता नवनवीन योजना विकसित केल्यास मोहाफुलांच्या व्यापाराकरिता नमुना एमएफ-२ अनुज्ञप्ती मंजूर करणे आवश्यक राहिल. अशा एमएफ-२ अनुज्ञप्ती ह्या केवळ आदिवासी क्षेत्रातील व आदिवासी सदस्य असलेल्या आदिवासी विकास संस्था, महिला बचत गट, सहकारी संस्था व ग्रामपंचायत अशा प्रकारच्या मुंबई मोहाफुले नियम, १९५० मधील नियम २ (सी) नुसार मान्यताप्राप्त संस्था (Recognised body) यांना नवीन एमएफ-२ अनुज्ञप्ती मंजूर करण्यात यावी.
- ६) अशा अनुज्ञप्ती मंजूर करताना मोहाफुलांचा गैरवापर होऊ नये म्हणून संबंधित संस्थांकडून बंधपत्र घेण्यात यावे. जेणेकरून त्यांच्या संस्थेकडून गैरवापर होत असल्याचे निदर्शनास आल्यास यथास्थिती दंडात्मक कारवाई करणे, अनुज्ञप्ती रद्द करण्याची कार्यवाही सोबतच संबंधित संस्थेचे सक्षम प्राधिकारी हे फौजदारी कारवाईसाठी पात्र राहतील.
- ७) मोहाफुले बाळगणे, गोळा करणे व राज्यांतर्गत वाहतूक करणे यासाठीचे निर्बंध व परवाने काढून टाकल्याने मुंबई मोहाफुले नियम, १९५० च्या अनुषंगाने पारित करण्यात आलेले पुढील आदेश/नियम संपुष्टात येत असून याबाबत आवश्यक अधिसूचना स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येईल.

१. शासन अधिसूचना महसूल विभाग क्रमांक ५७३५/४९ दि.२७ जून, १९५० (मुंबई राजपत्र भाग चार -ब पान क्र.१४५०)

२. शासन अधिसूचना महसूल विभाग क्रमांक १०८००/४१ दि.११ डिसेंबर, १९५१
 ३. शासन अधिसूचना महसूल विभाग क्रमांक १०४८/४५ दि.१७ फेब्रुवारी, १९५३ (मुंबई राजपत्र भाग चार -ब पान क्र.३७०)
- ८) सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०५०४१२५१३०५९२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करण्यात आला आहे.
- महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(यु. ब. अजेटराव)

उप सचिव, गृह विभाग, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/ विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.
३. मा.मंत्री/राज्यमंत्री, राज्य उत्पादन शुल्क, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
५. प्रधान सचिव (राउशु), गृह विभाग, यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई - ३२.
६. आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई -२३.
७. सर्व जिल्हाधिकारी
८. सर्व विभागीय उप आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क.
९. सर्व अधीक्षक, राज्य उत्पादन शुल्क.
१०. राउशु-२ (संग्रहार्थ).